

การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

The Development of a Participatory Management Model in Dual System of
Educational Institutions under the Office of Vocational Education
Commission

ฐาปณีย์ เสาหิน¹

Thapanee Saohin

tsh4445@hotmail.com

สุพรรณณี สมานญาติ²

Supanee Samanyart

ราชนันย์ บุญธิมา³

Rachan Boontima

Received: 06-06-2018

Revised: 05-07-2018

Accepted: 26-07-2018

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา วิธีดำเนินการวิจัยมี 2 ตอน ตอนที่ 1 พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้วยการศึกษเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน สอบถามผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ดูแลหลักสูตรทวิภาคี หัวหน้าสาขา อาจารย์ผู้สอน อาจารย์นิเทศ ผู้บริหารสถานประกอบการและครูผู้ฝึกในสถานประกอบการ จำนวน 411 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้คือ แบบจัดบันทึก และแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบ ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Student in Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Sripatum University

² สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Educational Administration, Sripatum University

³ ภาควิชาบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Department of Educational Administration, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

คณะกรรมการอาชีวศึกษา ด้วยการสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบประเมินและวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยค่าความถี่ และการทดสอบไคสแควร์

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 67.306 และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร การมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคี

Abstract

This research objectives were to develop and assess the propriety and the feasibility of a participatory management model in dual system of educational institutions under the Office of the Vocational Education Commission. The research process comprised 2 steps. Step 1 was the development of the model by studying documents and related literatures, and interviewing 6 experts. The research sample comprised 411 people including directors of the educational institutions, deputy directors for Academic Affairs, dual-system curriculum committee chairs, department heads, teachers, supervising teachers, workplace administrators, and workplace mentors, obtained by cluster sampling. The research instruments were note-taking, and questionnaires. The data were analyzed by doing content analysis, and using the means, standard deviation, and factor analysis. Step 2 was the assessment of the propriety and the feasibility of the model by conducting a focus group discussion with 19 experts. The research instrument was an assessment form. The data were analyzed by using the frequency and Chi-square test. The research results were as follows:

1. The participatory management model in dual system of educational institutions under the Office of the Vocational Education Commission consisted of 4 components: participation in planning and decision-making, participation in working process, participation in assessment and development, and participation in receiving benefits. These components accounted for 67.306 percent of the variance, and complied with the empirical data.

2. The developed participatory management model in dual system of educational institutions under the Office of the Vocational Education Commission was suitable and feasible at the .01 level of statistical significance.

Keywords: The Management model, the Participation in the dual system

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความเจริญเติบโตและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้แต่ละประเทศมีการแข่งขันกันสูงทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านธุรกิจ อุตสาหกรรม สังคมและการเมือง ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรให้ดีขึ้น สิ่งสำคัญในการช่วยพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพชีวิตและมีศักยภาพที่ดียิ่งขึ้นก็คือ การศึกษา ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพของ แต่ละบุคคลให้มีความรู้ มีความสามารถในการประกอบอาชีพที่เหมาะสม และสามารถปรับตัวให้เข้ากับโลกในยุคปัจจุบันได้ เมื่อกระแสความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ส่งผลให้เกิดแรงผลักดันต่อประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพทักษะ กระบวนการคิด ประกอบกับการ

ที่ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในประชาคมอาเซียน และมีประเทศที่ร่วมเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน ได้แก่ ประเทศ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไนดารุสซาลาม ลาว กัมพูชา เวียดนาม และเมียนมา มีการแข่งขันกันทั้ง ทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม แรงงานกันอย่างสูง ทำให้ ประเทศไทยต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในครั้งนี้ สิ่งที่สำคัญที่ต้องเร่ง พัฒนาคือ เรื่องการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อให้ประชาชนมี คุณภาพและสามารถพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวได้อย่าง เต็มที่ รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรม มีจริยธรรม คิดเชิง บวก รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างเป็นสุข โดยที่สถานศึกษาจะเป็นกลไกสำคัญในการที่จะ

วิเคราะห์สถานการณ์หาจุดอ่อน จุดแข็ง ที่จะเกิดขึ้นกับ สถานศึกษาของตน กับงาน และกับนักศึกษา เพื่อให้เกิด การพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น และทำให้เยาวชนไทยเป็นคนดีมี ความสามารถและมีความสุข เพื่อให้สอดคล้องตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งได้ให้ความสำคัญต่อการ ปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามมาตรา 8(2) ให้สังคมมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและในมาตราที่ 9(6) การมีส่วนร่วม ของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น จะเห็นว่า ความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาตาม พระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้แสดงให้เห็นถึงความต้องการให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การเปิด โอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมใน การบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า ตัวแทนนักเรียน และตัวแทน จากสถานประกอบการ การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบใน การจัดการศึกษามากขึ้น ดังนั้น เพื่อให้การบริหาร สถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สถานศึกษาจะต้องให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา การปฏิรูปการศึกษารอบสอง (พ.ศ.2552 - 2561) พบว่าสถานศึกษายังขาดแนวทางที่ชัดเจน ทำให้ผู้มี ส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาตีความแตกต่างกันไปเกิด ความสับสนวุ่นวายและขาดความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ การศึกษา

สำหรับการอาชีวศึกษา ได้มีสถาบันวิจัยเพื่อการ พัฒนาประเทศ (พ.ศ.2553) ศึกษาความต้องการกำลังคน เพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ ระยะเวลาที่ผ่านมา การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยยัง ไม่ประสบผลสำเร็จ สถานการณ์ด้านการผลิต และการ พัฒนากำลังคนของประเทศมีปัญหาอยู่มาก กำลังคนระดับ อาชีวศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงานน้อย ทำให้ประเทศขาด กำลังคน รวมทั้งกำลังคนที่ผลิตได้ขาดคุณลักษณะ ทั้งด้าน ความรู้และทักษะที่จำเป็น สุธรรม ธรรมทัศนคติ(2554) ได้กล่าวถึงสภาพการบริหารงานอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคี

มีปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาในระดับองค์กร ดังนี้ 1) การไม่เข้าใจในนโยบายการจัดการเรียนการสอนระบบทวิ ภาคี 2) ขาดการถ่ายทอดให้แก่นักศึกษา 3) ขาดการ ประสานความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยกับสถานประกอบการ 4) ครูไม่เข้าใจในการวัดผลและประเมินผล 5) ครูฝึกในสถาน ประกอบการไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการนิเทศ 6) การ จัดการระบบทวิภาคีอยู่ในระดับปานกลาง 7) จำนวน เครื่องมือ อุปกรณ์ในสถานศึกษามีจำนวนไม่เพียงพอและไม่ ทันสมัย ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิ ภาคี

จากความสำเร็จและสภาพปัญหาการบริหารแบบ มีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเกิด แนวคิดและมีความสนใจทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง การ พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษาผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อ**ผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปปรับใช้**เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัด การศึกษาแบบมีส่วนร่วมในระบบ ทวิภาคีให้สอดคล้องตาม พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 ซึ่งจะช่วยให้การ จัดการศึกษาของอาชีวศึกษามีคุณภาพสูงขึ้น เพื่อเป็น สถานศึกษาทางเลือกที่ดีเป็นที่นิยมของผู้รับบริการตลอดไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- 2) เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไป ได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของ สถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมใน ระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการ พัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความเหมาะสม และความ

เป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยให้แนวคิดอาศัยแนวคิดของ Mary Parker Follet (1924) ที่กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits)

2. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดของ แมคมิลแลนและชูมเมอร์เกอร์ (McMillan and Schumaker, 1997) ที่กล่าวไว้ว่า การประเมินรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง (Accuracy) ความเหมาะสม (Propriety) ความมีประโยชน์ (Utility) และความเป็นไปได้ (Feasibility) แต่สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกเพียง 2 ด้าน ได้แก่ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่พัฒนาขึ้นว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ต่อการนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้หรือไม่ ส่วนความถูกต้องและความมีประโยชน์ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นประเด็นที่ให้ผ่านกระบวนการพัฒนารูปแบบมาแล้วจึงไม่ได้มุ่งประเมินใน 2 ด้านนี้

นิยามศัพท์

1. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หมายถึง โครงสร้างทางความคิดที่แสดงองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการบริหารที่บุคคลได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ซึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการ

ดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

2. การประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีต่อรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบไปใช้

2.1 ความเหมาะสม หมายถึง การพิจารณาตัดสินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยอาศัยผู้ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ความเห็นว่าเป็นเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม และนำผลที่ได้มาทดสอบความมีนัยสำคัญด้วยการทดสอบไค์สแควร์

2.2 ความเป็นไปได้ หมายถึง การพิจารณาตัดสินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยอาศัยผู้ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ทดสอบความมีนัยสำคัญด้วยการทดสอบไค์สแควร์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะทำให้ได้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ตามบริบท

2. สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ต่อบุคคล กลุ่ม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ ครู อาจารย์ และผู้บริหารของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานประกอบการต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในระบบทวิภาคี และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดย

อาศัยระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการวิจัยโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน เกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แล้วนำข้อมูลที่ได้มาร่างเป็นรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้วยการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ดูแลหลักสูตรทวิภาคี หัวหน้าสาขา อาจารย์ผู้สอน อาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารสถานประกอบการ และครูผู้ฝึกในสถานประกอบการของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลปฏิบัติงานดีเด่น (Best Practice) ในระบบทวิภาคี จำนวน 411 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ลำดับ จำนวน 63 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .983 และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์องค์ประกอบทั้งในเชิงสำรวจและเชิงยืนยัน

ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการวิจัย โดยจัดสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้ประเมินคือ แบบประเมินตามความเหมาะสมและแบบประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 63 ข้อ โดยแต่ละข้อมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบว่าเหมาะสม-ไม่เหมาะสม และ

เป็นไปได้-เป็นไปไม่ได้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ และการทดสอบไคสแควร์

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาสรุปผลได้ดังนี้

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 63 ตัวแปรซึ่งอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 51.80 ประกอบด้วย 25 ตัวแปร ได้แก่ 1) มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอาชีพมีการตัดสินใจร่วมกันในการวางแผนบริหารงาน 2) มีส่วนร่วมในมีการสำรวจความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน 3) มีส่วนร่วมในมีการกำหนดยุทธศาสตร์และกระบวนการบริหารอย่างเป็นรูปธรรม 4) มีส่วนร่วมในการกำหนดคุณลักษณะของผู้เข้ารับการฝึกอาชีพ 5) มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์งานอาชีพที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน 6) มีส่วนร่วมในการวางแผนการรับสมัครนักเรียนในแต่ละปี 7) มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและแผนการสอนร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน 8) มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดสรรงบประมาณประจำปีการศึกษา 9) มีส่วนร่วมในการจัดทีมงานในการบริหารงานแบบทวิภาคี 10) มีส่วนร่วมในการวางแผนสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในการทำงาน 11) มีส่วนร่วมในการพัฒนาครู เช่น การประชุมเสวนา หรือการศึกษาดูงานนอกสถานที่ 12) มีส่วนร่วมในการวางแผนกระบวนการปฏิบัติในการฝึกงานร่วมกัน 13) มีส่วนร่วมในการจัดสร้างเครื่องมือและคู่มือในการดำเนินงาน 14) มีส่วนร่วมในการวางแผนระบบและขั้นตอนการดำเนินงานอย่างชัดเจนมีการวางแผนในการจัดเตรียมสถานที่ที่ใช้ในการฝึกงาน 15) มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดบุคลากร เครื่องมือ เครื่องจักร และค่าใช้จ่าย 16) มีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับขั้นตอน การกำกับติดตาม

การจัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคี 17) มีส่วนร่วมในการติดตามการบริหารและงบประมาณให้เป็นไปตามแผนงาน 18) มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ 19) มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามข้อตกลงร่วมกันร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ 20) มีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรมครูตามสายงานของทวิภาคี 21) มีส่วนร่วมในการรับสมัครนักเรียน 22) มีส่วนร่วมในการกำกับดูแลทวิวิธีในการสอนให้เป็นไปตามกระบวนการและมาตรฐานการฝึกอาชีพ 23) มีส่วนร่วมในการส่งเสริมดูแลการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ 24) มีส่วนร่วมในการจัดนักเรียนฝึกงานตามสถานประกอบการที่เหมาะสม 25) มีส่วนร่วมในการกำหนดการวัดผลโดยคำนึงถึงโครงสร้างของหลักสูตรเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ทั้งนี้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา องค์ประกอบนี้ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

($\chi^2 = 26.41$, p-value = .208, GFI = .96, AGFI = .95, RMSEA = .011)

1.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 7.387 ประกอบด้วย 15 ตัวแปร ได้แก่ 1) มีส่วนร่วมในการรายงานผลการเคลื่อนไหวต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการฝึกงานอาชีพ 2) มีส่วนร่วมในการเสนอรายงานความก้าวหน้าของงานไปยังผู้บังคับบัญชา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3) มีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลในการทำงานอย่างต่อเนื่อง 4) มีส่วนร่วมในการบันทึกหลักฐานและรายงานการดำเนินงานเป็นระยะ 5) มีส่วนร่วมในการจัดนิเทศกระบวนการฝึกอาชีพ 6) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลงานของนักเรียนกับมาตรฐานการฝึกอาชีพ 7) มีส่วนร่วมในการจัดแผนภูมิแสดงกระบวนการทำงานและโครงสร้างของงาน 8) มีส่วนร่วมในกระบวนการติดตามการฝึกอาชีพของนักเรียนอย่างเป็นระบบ 9) มีส่วนร่วมในการประเมินผลสัมฤทธิ์ผลผลิตจากสถานศึกษาหรือสถานประกอบการ 10) มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เพื่อก่อให้เกิดระบบอาชีพ 11) มีส่วนร่วมในการประยุกต์ศาสตร์ในการดำเนินการฝึกอาชีพให้เหมาะสมกับความต้องการของ

ตลาดแรงงาน 12) มีส่วนร่วมในการวางแผนในการจัดเตรียมสถานที่ที่ใช้ในการฝึกงาน 13) มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิธีการสอนและการฝึกอาชีพให้ทันกับเทคโนโลยีปัจจุบัน 14) มีส่วนร่วมในการประสานงานร่วมมือในการวิจัยและพัฒนา เพื่อหารูปแบบการฝึกอาชีพที่เหมาะสม 15) มีส่วนร่วมในการจัดระบบรับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการฝึกอาชีพทั้งนี้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา องค์ประกอบนี้ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

($\chi^2 = 34.68$, p-value = .173, GFI = .94, AGFI = .93, RMSEA = .021)

1.3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนาอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 4.763 ประกอบด้วย 8 ตัวแปร ได้แก่ 1) มีส่วนร่วมในการเปิดโอกาสให้มีการสอบเทียบหน่วยกิต เพื่อเรียนต่อในระดับสูง 2) มีส่วนร่วมในการโอนหน่วยกิต เพื่อเชื่อมโยงได้ทุกหลักสูตร 3) มีส่วนร่วมในการจัดสอบเทียบทักษะวิชาชีพโดยไม่ต้องเรียน 4) สถานประกอบการสามารถพัฒนางานวิจัยร่วมกับสถานศึกษา 5) ผลการปฏิบัติงานในระบบทวิภาคีส่งผลให้ได้รับประโยชน์ เช่น รางวัล การประกาศเกียรติคุณ การเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือการเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น 6) มีส่วนร่วมในการทดสอบฝีมือระหว่างการฝึกอาชีพ 7) สถานประกอบการสามารถพัฒนาและปรับปรุงการผลิตได้ดีขึ้นจากผลของงานวิจัยที่ร่วมกันกับสถานศึกษา 8) มีส่วนร่วมในการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการฝึกอาชีพร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก ทั้งนี้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา องค์ประกอบนี้ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

($\chi^2 = 36.41$, p-value = .201, GFI = .92, AGFI = .91, RMSEA = .029)

1.4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 3.348 ประกอบด้วย 15 ตัวแปร ได้แก่ 1) นักเรียน นักศึกษา มีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบการทำงานในสถานประกอบการ 2) นักเรียน นักศึกษา มีรายได้ขณะที่เรียน 3) นักเรียน นักศึกษา มี

ความรู้ ทักษะ ความชำนาญในขณะฝึกงาน 4) นักเรียน นักศึกษาได้เรียนรู้ระบบการทำงานในสถานประกอบการ 5) หลังจากเรียนจบหลักสูตรแล้วนักเรียน นักศึกษา สามารถหา งานทำได้ 6) สถานศึกษามีผลงานที่เป็นที่รู้จักกว้างขวางมากขึ้น 7) สถานประกอบการได้ใช้ทรัพยากรได้อย่างเต็มที่ 8) สถานประกอบการมีผลผลิตเพิ่มมากขึ้น 9) หลังจากเรียนจบ หลักสูตรแล้วนักเรียน นักศึกษา มีความพร้อมที่จะเรียนต่อ ในระดับสูงได้ตามศักยภาพของแต่ละคน 10) สถานศึกษามี บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญมากขึ้น 11) สถานศึกษาได้ หลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน 12) สถานศึกษาได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองและนักเรียน มากขึ้น 13) สถานประกอบการสามารถรับนักเรียน นักศึกษา ที่ฝึกงานนั้นมาเป็นพนักงานในสถานประกอบการ 14) สถานศึกษาสามารถผลิตนักเรียน นักศึกษาให้มีความรู้และ ความชำนาญออกไปทำงานได้อย่างมีคุณภาพและมี ประสิทธิภาพ 15) สถานประกอบการได้รับการลดหย่อน ภาษี ทั้งนี้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษา องค์ประกอบนี้ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิง ประจักษ์

($\chi^2 = 32.94$, p-value = .152, GFI = .95, AGFI = .94, RMSEA = .019)

2.การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สรุปผลได้ดังนี้

2.1 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ (25 ตัวแปร) องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (15 ตัวแปร) องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา (8 ตัวแปร) และองค์ประกอบที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (15 ตัวแปร) มีความเหมาะสม อย่างมี นัย สำ คัญ ทาง ส ท ศ ติ มี ระ ดับ .01 ($\chi^2 = 19.00$, p-value = .000)

2.2 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ (25 ตัวแปร) องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (15 ตัวแปร) องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา (8 ตัวแปร) และองค์ประกอบที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (15 ตัวแปร) มีความเป็นไปได้อย่างมี นัย สำ คัญ ทาง ส ท ศ ติ มี ระ ดับ .01 ($\chi^2 = 19.00$, p-value = .000)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ข้อค้นพบสำคัญที่ผู้วิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1.จากข้อค้นพบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากทั้ง 4 องค์ประกอบสามารถอธิบายได้ ครอบคลุมตามความต้องการของระบบการศึกษาในปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Mary Parker Follet (1924) ที่ กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม มี 4 องค์ประกอบได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาณินทร์ ศรีชมภู (2556) และจิรพงษ์ หอมสุวรรณ (2556) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ ค้นพบว่ามี 25 ข้อ โดยข้อที่มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบมากที่สุด หรือสำคัญที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอาชีพ ทั้งนี้ อาจ เนื่องจาก ตลาดแรงงานในปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูง

ประกอบกับการที่ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในประชาคมอาเซียน มีการค้าระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น จึงทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอาชีพของสถานศึกษามีความสำคัญ เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและรองรับกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Likert (1961) เกี่ยวกับ รูปแบบการตัดสินใจ ต้องมีความร่วมมือกันทุกฝ่าย เพื่อสะท้อนสถานการณ์ปัจจุบันและความต้องการในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของอนันท์ งามสะอาด (2549) และปิยนาล บุญมีพิพิธ(2551) กล่าวว่า องค์ประกอบด้านการเตรียมการตามกระบวนการจัดการความรู้ กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอาชีพ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เพื่อนำไปใช้จริงตามแผนที่กำหนดไว้

1.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ค้นพบว่า มี 15 ข้อ โดยข้อที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด หรือสำคัญที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการรายงานผลการเคลื่อนไหวต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำงานอาชีพ ทั้งนี้เนื่องจาก ขั้นตอนการดำเนินงาน เมื่อนักเรียน นักศึกษาไปฝึกงานในสถานประกอบการต้องรายงานให้อาจารย์นิเทศที่ดูแลได้รับทราบข้อมูล เป็นระยะๆ เพื่อตรวจสอบ หรือให้คำปรึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญมากยิ่งขึ้น ถ้ามีอะไรเกิดขึ้น สามารถแก้ไขได้ทัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประทีป นานคงแนบ (2554) กล่าวถึงรูปแบบการนิเทศฝึกงานสำหรับนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ตามแนวความคิดในการผสมผสานการนิเทศออนไลน์เข้ากับการนิเทศแบบดั้งเดิม

1.3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลพัฒนา ค้นพบว่า มี 8 ข้อ โดยข้อที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด หรือสำคัญที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการเปิดโอกาสให้มีการสอบเทียบหน่วยกิตเพื่อเรียนต่อในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจาก สภาพปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันสูง ถ้าสถานศึกษาเปิดโอกาสให้มีการสอบเทียบหน่วยกิตเพื่อเรียนต่อในระดับสูง ก็จะทำให้ตลาดแรงงานที่ขาดแคลน มีผู้ชำนาญในงานสาขาต่างๆ ได้มากยิ่งขึ้น เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงานที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ก็จะได้บุคคลที่เรียนจบหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญสืบ โพธิ์ศรี และ

ธีระวัฒน์ จันทิก (2559) กล่าวถึงการบริหารหลักสูตรเพื่อสร้างคุณลักษณะแรงงาน ฝีมืออาชีพในระดับอาชีวศึกษา

1.4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ค้นพบว่า มี 15 ข้อ โดยข้อที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด หรือสำคัญที่สุดคือ นักเรียน นักศึกษามีระเบียบวินัยและรับผิดชอบการทำงานในสถานประกอบการ ทั้งนี้เนื่องจากเนื่องจากนักเรียน นักศึกษาได้รับการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการในสถานการณ์จริงตั้งแต่เริ่มเข้าทำงานจนถึงเวลาเลิกทำงาน ได้ปรับตัวให้เข้ากับสถานฝึกงานที่มีระบบ มีระเบียบ มีความรับผิดชอบในการทำงานและสามารถทำงานกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lehmann (1997) กล่าวว่า การฝึกงานในสถานประกอบการควรมีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน

2. จากข้อค้นพบว่ารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก องค์ประกอบต่างๆของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคี ในสถานศึกษาได้มีการนำมาปฏิบัติจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา รวมชมรัตน์ (2558) กล่าวถึง การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และพงศ์ศิวพิศ โนรี (2556) กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศในสถาบันการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรกำหนดนโยบาย รูปแบบ และส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยจัดทำหลักสูตร โครงการฝึกอบรม

จัดประชุมเสวนา หรือจัดกิจกรรมภายในองค์กร เพื่อให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ

1.2 สถานศึกษาและสถานประกอบการ ควรมีส่วนร่วมในการจัดระบบการศึกษาและหลักสูตรการฝึกอบรมทักษะในวิชาชีพของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับบริบทความต้องการของสังคมในปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- จินตนา รอมขมรัตน์. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2559). ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา* (น.499-508). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- จิรพงษ์ หอมสุวรรณ. (2556). *การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถาบัน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา* (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- ธานินทร์ ศรีชมภู. (2556). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา* (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- บุญสืบ โพธิ์ศรี และธีระวัฒน์ จันทิก. (2559). การบริหารหลักสูตรเพื่อสร้างคุณลักษณะแรงงานฝีมืออาชีวในระดับอาชีวศึกษา. *Veridian E-Journal, Silpakorn University* 9(1), 1268-1287.
- ประทีป นานคงเนบ. (2554). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศฝึกงานแบบผสม สำหรับนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม สถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. (2551). *การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษา* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม.
- พมศศิวิทย์ โนรี. (2556). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศในสถาบันการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา* (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). *หลักการทฤษฎีและนวัตกรรมการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2552). *ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วย การบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2557). *แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- อนันท์ งามสะอาด. (2549). *การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีด้วยหลักการมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเดชอุดม* (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.
- Follet, P.M. (1924). *Creative Experience*. London: Longman and Green.
- Lehmann, W.L. (1997). *The Dual System of Vocational training in Germany: Its Organization, Structure, context and current Debate*. (Abstract).
- Likert, S. (1961). *New patterns of management*. New York: McGraw-Hill.
- McMillan, James.H. & Schumacher, Sally. (1997). *Research in Education. A Conceptual Introduction*. Fourth Edition. New York: An imprint of Addison Wesley Longman, Inc.